

36. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Had- és Rendészettudományi Szekció
Budapest, 2023. április 18-20.
Nemzeti Közzolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

**A magyar körzeti megbízotti szolgálati forma problémaorientált
megközelítése nemzetközi kitekintéssel**

Jelige: KMB

Pályamunka lezárásának időpontja: 2023. *január*

2023.

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETÉS	4
1.1	A körzeti megbízotti szolgálat történeti áttekintése	4
2	TERÜLETFELELŐSI RENDSZER.....	6
3	A KÖRZETI MEGBÍZOTTI SZOLGÁLAT EREDETE.....	8
3.1	Szolgálattervezés és szervezés.....	8
3.2	Bűnügyi feladatok.....	9
4	SZOLGÁLATELLÁTÁS PROBLÉMÁI	11
5	AZ ELSŐ SZABÁLYZAT	13
5.1	A új szabályzat eredményei	14
5.2	A változások	14
6	JELENLEGI KÖRZETI MEGBÍZOTTI SZOLGÁLAT MAGYARORSZÁGON	16
6.1	A „Plakátszaru”	16
6.2	Szomszédom a rendőr.....	18
6.3	Elérhetőség	19
6.4	A nyomozati munka.....	19
6.5	Tilalmazott feladatok	20
7	A KÖRZETI MEGBÍZOTTI SZOLGÁLAT A FŐVÁROSBAN.....	24
8	KÉRDŐÍV.....	25
9	EREDMÉNYEK	27
10	POZSONY, SZLOVÁKIA.....	31
10.1	Bevezetés	31
10.2	Az őrszolgálat	31
10.3	Körzeti őrszolgálat.....	32
10.4	A Szlovák körzeti megbízotti szolgálat sajátosságai	35
11	ÖSSZEGZÉS.....	36
11.1	Kapcsolattartás.....	36
11.2	Mobilapplikáció.....	36
11.3	Közösségi média.....	37
11.4	Civil ruházat	37
11.5	Önkormányzati rendészet	37
11.6	Rendezvények.....	38
12	ÁBRAJEGYZÉK	40
13	FELHASZNÁLT IRODALOM	40
14	INTERNETES HIVATKOZÁS:.....	40

15	JOGSZABÁLYOK	40
----	--------------------	----

1 BEVEZETÉS

Az egyetem hallgatójaként már többször volt lehetőségem megfigyelni, kipróbálni a rendőri hivatást. Szolgálataim során sokszor voltam közterületi járőrszolgálatban körzeti megbízottakkal, akikkel sikerült olykor hosszú beszélgetéseket folytatnom. A legtöbb beszélgetés során észrevettem, hogy a körzeti megbízottak nagy része sajnos problémaként emelte ki a lakossággal való kapcsolattartást és annak lehetőségeit. Sokszor emlegették nekem, hogy más országokban mennyivel egyszerűbb, hiszen hallották, látták. Illetve a kapcsolattartás mellett számos olyan probléma merült fel a körzeti megbízottak körében, amit úgy gondolom, hogy akár közösen akár nemzetközi kitekintéssel és beemeléssel meg lehetne oldani és fejleszteni ezt a szolgálati formát.

Mivel a kapcsolattartás kétoldalú és legtöbbször a rendőri oldallal találkozom, több sem kellett, hogy kigondoljam, hogy milyen lenne, ha kutatásom témájává emelném a kapcsolattartást, mint egyik fő problémát és a civil oldalt nyilatkoztatnám arra vonatkozóan, hogy ők hogyan gondolkodnak erről, akár itt Magyarországon akár más országban. A kapcsolattartás mellett több oldalról is szeretném tudományos munkámat prezentálni, hogy melyek azok a problémaforrások, amelyekkel magyarországi viszonylatban is találkozunk és melyek azok a praktikák, amit esetleg nemzetközi vonalról be lehet építeni a magyar rendszerbe.

Az ország, amelyet kiválasztottam nemzetközi példaként az Szlovákia. Céлом volt, hogy ne menjek annyira messze, hiszen minél inkább távolodunk az ország határaitól, annál differenciáltabbak a társadalmi viszonyok, a jogszabályi környezet és az alkalmazott egy módszerek. Szlovákiára azért esett a választás, mivel ott is jelen van a körzeti megbízotti szolgálat, azonban olyan formában, amely egy új perspektívában mutatja be ezt a szolgálati formát.

1.1 A körzeti megbízotti szolgálat történeti áttekintése

A körzeti megbízotti szolgálat, mint a közrendvédelmi szolgálati ág egyik legfontosabb beosztásának története megközelítőleg 70 éve kezdődött el. A körzeti megbízotti szolgálati forma a rendőrség szervezetén belül az elmúlt évek alatt igyekezett megtartani mindazon szabályokat és előírásokat, amit ez a feladatkör elvár tőlük, mindamellett, hogy a politikai életben és a lakosság szellemiségében folyamatos változás valósult meg.¹ Szilvási Ferenc 1984-ben megjelent *„A körzeti megbízotti szolgálat harminc éve”* műve terjedt ki széles spektrumban

¹ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek, Belügyi Szemle, 591.o

a szolgálati forma történeti háttérére. A mű nagyságát és kiválóságát tekintve észrevehető a kor szelleme és az a befolyásoltság, amit az akkori politika bélyege nyomott rá.² Magyarország közbiztonsági helyzete a második világháború után egyre súlyosbodott, amit az akkoriban szolgálatot teljesítő rendőröknek kellett szinten tartaniuk.³ A világháború után néhány évvel kiadott rendelettel szűnt meg a budapesti és a vidéki főkapitányság, amelyeket úgy helyettesítették, hogy az országban 9 kerületi rendőr-főkapitányságot alakítottak ki, amely területileg mindent lefedett. Ezeket az intézkedéseket az 1949.február 14-én megjelent 274.000/1949 BM rendelet foglalta magába.⁴

Ezt követően a szervezeti egységen belül kialakult a elkülönülés, ami által mind a bűnügyi, mind a közbiztonsági egységek külön-külön tudtak tevékenykedni. Azonban a rendőri munka elvégzését nehezítette, hogy vidéken nem volt megfelelő szolgálatellátás, hiszen olyan színvonalú közterületi szolgálatot nem tudtak biztosítani, mint a fővárosban.⁵ A színvonal és hatékony szolgálati forma ellátása érdekében 1952-ben a Magyar Népköztársaság belügyminiszterének 0075/1952.IV.ÜCS.sz. rendelete által hozták létre a területfelelősi rendszert.⁶

² Szilvási Ferenc (1984): *A körzeti megbízotti szolgálat harminc éve*. Budapest, BM Könyvkiadó

³ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története I. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 592.o

⁴ Dr. Papp Attila: *Rendfenntartó és rendészeti szervek a népi demokrácia hajnalán, 1945-1950*

⁵ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története I. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 592.o

⁶ Házi Árpád, Belügyminiszter (1952): 0075/1952.IV.ÜCS.sz. rendelet

2 TERÜLETFELELŐSI RENDSZER

A területfelelősi rendszer megalakulásával már észlelhető változások jelentkeztek, ebből kifolyólag beszélhetünk arról, hogy ez volt az első olyan szolgálati forma, ami a körzeti megbízotti szolgálat elődjeként valósult meg. Ezek a változások Falus György 1953-ban megjelent írásában is megjelentek, amelyek közé sorolta, hogy megszilárdult a rendőrség és a lakosság közötti viszony, egyes területek sokkal nagyobb ellenőrzésen estek át, a szolgálatellátás sikerét növelte, hogy a szolgálatot ellátó rendőrök hely- és személyismerete gyarapodott, illetve, hogy „*portyaszolgálat*” megszűnt és egyre inkább kialakult a kezdeményezőképeség a rendőröknél.⁷ A mai körzeti megbízotti szolgálat alapszabályai, már a területfelelősi szolgálat során megfogalmazódtak.

Azonban számos olyan probléma jelentkezett a területfelelősi szolgálattal kapcsolatban, ami nehezítette a szolgálati feladatok célját. A lakossággal való kapcsolattartást nagyban nehezítette, hogy a szolgálatot ellátó rendőrök csak a szolgálati idejük alatt tudnak kapcsolatokat kialakítani, ápolni, hiszen a rendőrök az rendőrsökről indultak a szolgálatba és oda is kellett visszatérniük. A lakóhely és szolgálatellátás helye akkoriban nem egy és ugyanaz volt, így a rendőrnek az utazás is időbe telt, ami a családi és magánéletét is megnehezítette. Falus György szerint „*ezért a kapcsolat csak felszínes lehetett*” a lakossággal.⁸

Mivel megmutatkoztak a területfelelősi szolgálat hibái, fontos volt ennek továbbfejlesztése, ami által létrejött a „kihelyezett területfelelős” szolgálati forma, amelynek egyik legfontosabb eleme az volt, hogy a területi felelős életvitelszerűen tartózkodott azon a településen, területen élt, ahol szolgálatot látott el.⁹ A hibákból tanulva jogosan merült fel a döntés, hogy létre kell hozni a ma ismert körzeti megbízotti szolgálatot, amelynek egyik legfontosabb követelménye, hogy a körzeti megbízott azon területen éljen, ahol szolgálatot lát el. Így a szolgálatot ellátó naprakészen tudta kezelni a lakossági problémákat, illetve tisztában van az adott település közbiztonsági állapotával.

A folyamatos kapcsolattartás érdekében minden körzeti megbízott számára biztosítottak irodát vagy annak a lehetősége is adott volt, hogy akár a saját otthonához tartozó lakásegység is lehetett iroda, ahol legalább heti 3 alkalommal, 2 óra időtartamban fogadóórát kellett tartani.

⁷ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története I. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 592.o

⁸ Falusi György (1953). *A szolgálati órák kérdéséhez*, Rendőrségi szemle, 1 (2), 171-175.

⁹ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története I. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 594.o

Amennyiben a körzeti megbízott több településen is ellátott szolgálatot, azt úgy kellett megszervezni, hogy mindegyik helyszínen meg tudjon jelenni, ahol a meghatározott időben a lakosság meg tudja keresni a körzeti megbízottat.

A fogadóórák látogatottsága és szükségessége teljesen megoszlott a települések között. Egyes településeken semmilyen érdeklődést nem mutattak a fogadóóra iránt. Máshol a fogadóórán megjelent személyek túlnyomó része általában személyes problémákkal kereste meg a körzeti megbízottakat.¹⁰

¹⁰ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 602.o

3 A KÖRZETI MEGBÍZOTTI SZOLGÁLAT EREDETE

Hivatalosan a körzeti megbízotti szolgálat szovjet alakjára lett formálva a magyar, melynek alapelveinek lefektetése Magyarországon 1953-ban az akkori belügyminiszter Nagy Imre által kiadott 24. és 27. számú parancsában jelent meg. Ezt követően 1954 januárjában indult el az az első tanfolyam. A következő hónapban kísérletszerűen 42 fő kezdte meg szolgálatát Kecskeméten, 5 fő pedig Várpalotán.¹¹ A körzeti megbízotti és területfelelősi szolgálat 1956-ig egymás mellett folyamatosan működött, majd 1957-től a területfelelősi rendszer intézménye teljesen megszűnt és a körzeti megbízotti szolgálat maradt meg.

3.1 Szolgálattervezés és szervezés

A körzeti megbízotti szolgálati forma szabadságát önmagában az is nyújtotta, hogy a körzeti megbízottak szolgálati idejüket és útvonalukat maguknak osztották be. Természetesen a szolgálati beosztás során figyelemmel kellett lenni arra, hogy havi szinten legalább 200 órát teljesíteniük kellett. A szolgálat megkezdése előtt jelentési kötelezettsége volt előjárója felé, hogy tudják mikor lesz szolgálatban.¹² A tervezés és szervezés figyelembe vételével születtek egyes alapszabályok melyek szerint a körzeti megbízottnak a szolgálati idejének 40%-át éjszaka kellett teljesíteni.

Kiemelt szempont volt, hogy a szolgálatot saját magának készítő körzeti megbízott a saját kényelmét előtérbe helyező felfogással szakítva éjszakai szolgálatát ne úgy ossza be, hogy az éppen csak kezdőlegesen nyúljon bele az éjszakába, amikor az előző szolgálatból „*már fáradtan, tompult megfigyelőkészséggel látja el szolgálatát*”.¹³

Napjainkban ez úgy kerül végrehajtásra, hogy a szolgálat tervezéséért és szervezéséért felelős parancsok, aki általában alosztályvezetői. ritkábban csoportvezetői beosztást tölt be, a Robotzsaru rendszerben rögzíti a szolgálatot és a körzeti megbízott feladatát. A körzeti megbízott szolgálatát úgy kell megtervezni, hogy szolgálatának 70%-át közterületen töltsen. A körzeti megbízotti szabályzat magába foglalja azokat a tevékenységeket, amelyeket a közterületi szolgálat tevékenységi idejébe bele kell számítani:

¹¹ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 595.o

¹² Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 594-595.o

¹³ Falus György (1955). *A közrendvédelmi szolgálat 10 esztendeje*, Rendőrségi szemle, 93-100

- „határrendészeti, igazgatásrendészeti, idegenrendészeti, közrendvédelmi és közlekedésrendészeti egységes rendészeti statisztikai rendszer által kalkulált ténylegesen közterületi szolgálatban teljesített időt;
- a tényleges közterületi szolgálat fogalomkörébe nem tartozó közterületen töltött időt (így különösen helyszínbiztosítás, csapatszolgálati tevékenység, rendezvény-, szállás-, útvonal-, programhely biztosítás, elővezetés);
- a lakcímkutatások és -megállapítások, a nyílt rendőri információk, a rendészeti feladatainak ellátásával kapcsolatos környezettanulmányok, valamint a nyomozások és a bűnügyi megkeresések feldolgozásával kapcsolatos helyszíni ellenőrzések és intézkedések idejét;
- a házi őrizet kényszerintézkedéssel érintett terhelt ellenőrzésének idejét; a helyszíni társadalmi kapcsolattartásra felhasznált időt; a bűn- és baleset-megelőzési előadások megtartásának idejét.”¹⁴

3.2 Bűnügyi feladatok

Az idő múlásával és a szolgálati forma fejlődésével a körzeti megbízottak körében is megjelentek a bűnügyi tevékenységek, amelyek által nagyobb segítséget tudtak nyújtani a bűnügyi feladatokat ellátó személyeknek. Az önálló bűnügyi tevékenykedés jelentős sikert hozott, mivel a körzeti megbízottak a lakosság bizalmába férkőzve és jó kapcsolatokat ápolva a bűnügyi feladatok 70%-át eredményesen zárták le.¹⁵

Ebben az időben a körzeti megbízottak azáltal tudtak ilyen eredményeket elérni, hogy „kimagasló szakmai felkészültség” és „rendezett családi élet” volt jellemző rájuk és a környezetükre.¹⁶ Az előljáró parancsnokok szemszögéből elengedhetetlen volt, hogy azt a körzeti megbízottat, akik megbíznak feladatának ellátásával, azt ismerjék és tudják, hogy milyen képességei vannak az adott személynek.¹⁷

¹⁴ 26/2015. (XII.9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról 37.bekezdés.

¹⁵ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 596.o

¹⁶ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 598.o

¹⁷ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 598.o

Szüle Károly véleménye szerint érdekesebb, ha teljesen más elosztásban kezelik a vidéki és városi körzeti megbízottakat, mivel a városi és a vidéki szolgálat alapelvei teljesen mások és nem lehet egy eljárási rendszerre építeni a szolgálatellátást.¹⁸

A forradalom után a rendőrség 1957-ben átalakította a körzeti megbízotti feladatokat és „*általános és állandó jelleggel*” hoztak létre szolgálatot a „*Magyar Népköztársaság belügyminiszterének 40. számú parancsával*”. A szolgálati formával járó alapfeladatok, mint a kapcsolattartás, bűnügyi jellegű tevékenységek olykor eltompultak és az előjárók sok esetben használták a körzeti megbízottakat privát célú tevékenységek elvégzésre, információszerzésre.

A sikeres szolgálatellátást az is akadályozta, hogy a parancsnoki réteg szabálytalanul olyan feladatokkal bízta meg a körzeti megbízottakat, amik nem tartoztak a hatáskörükbe.¹⁹ Mivel ez a szolgálati forma még mindenki számára újdonság volt, sokkal gyakoribb volt, hogy az előjáró tüzetes munkája elmaradt és az egyes beszámoltatások, parancsnoki kivizsgálások sem kerültek megfelelően elvégzésre és elvégeztetésre.

¹⁸ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 599.o

¹⁹ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 602.o

4 SZOLGÁLATELLÁTÁS PROBLÉMÁI

A körzeti megbízott személyek egy kapocsnak számítottak a bűnügyi szervek és a politikai nyomozók között, mivel ezek a szervek szoros kapcsolatban álltak egymással és az információáramlás folyamatos volt. Ebből kifolyólag a bűnügyi feladatok körében problémaforrás lett, hogy a körzeti megbízottak szolgálati területükön nincsenek tisztában az oda költöző vagy illegálisan ott tartózkodó személyekkel, akik között megbújva lehet akár egy bűnöző személy is.

A nem megfelelő informáltság mellett a szolgálattal kapcsolatos alapszabály is megfogalmazódott, miszerint nem működhetett az, hogy a körzeti megbízott ne a saját szolgálati feladatát lássa el és e helyett például járőrszolgálatban vegyen részt. A körzeti megbízott biztonsága érdekében már javaslatot tettek, hogy ne egyedül töltse éjszakai szolgálatát és ennek eredményeként Magyarországon „1958. március 31-én 1 fő körzeti megbízottra 3,3 fő önkéntes rendőr esett”²⁰ akik korlátozott szolgálati feladataikat havonta 6 és 8 órai szolgálati idővel látták el.

A körzeti megbízotti szolgálattal kapcsolatos gondolkodás mód miszerint ezt a szolgálati formát csak közrendvédelmi parancsnok felügyelheti, az 1960-as évekre kezdett elhalványulni és bevonásra kerültek ellenőrző parancsnokokként a „bűnügyi és igazgatásrendészeti alegységek parancsnokai”, akik támogatni és felügyelni kezdték a körzeti megbízottak munkáját.²¹ Ebben a időszakban nagy problémát jelentett, hogy a körzeti megbízottak nem voltak tisztában azzal, hogy milyen bűncselekmények zajlanak le szolgálati területükön, amelynek központi forrása abból eredt, hogy a legtöbb sértett személy a rendőrkapitányságok bűnügyi szolgálati ágának jelentette az eseményt, így nem értesült róla a körzeti megbízott és a rendőrőrsök sem, a bűnügyi szakemberek általi tájékoztatás mulasztásának okából.²²

A fejlődésnek köszönhetően egyre inkább kidomborodott a bűnügyi feladatok ellátása, amely az 1960-as években egyre több sikerrel járt és feledésbe kezdett merülni az a perspektíva, hogy a körzeti megbízott ne lágsson el nyomozati munkát. Benkei András belügyminiszter „0020.

²⁰ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/3): *A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek*, Belügyi Szemle, 603.o

²¹ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/4): *A körzeti megbízotti szolgálat története 2. A kezdetektől a rendszerváltozásig*, Belügyi szemle, 692.o

²² Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/4): *A körzeti megbízotti szolgálat története 2. A kezdetektől a rendszerváltozásig*, Belügyi szemle, 692.o

számú parancsa”²³ által a körzeti megbízottak számára saját szolgálati jelvényt vezettek be, amelyet szolgálaton belül kötelező volt viselni, amennyiben nem látott el szolgálatot úgy opcionális volt magánál tartani. „*A jelvény kör alakú, enyhén domborított, 35 mm átmérőjű. Alapja – arany szegélyű, fehér zománcozott gyűrűben – kék zománcozott mező. A fehér gyűrűben KÖZRETI MEGBÍZOTT felirat, a kék mező fölött a rendőrembléma. Hátlapján lemezlappkával megerősített biztosító tű*”²⁴ A rendszeresített jelvényt az 1990-es évektől, a rendszerváltás után bevonták.²⁵

²³ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/4): *A körzeti megbízotti szolgálat története 2. A kezdetektől a rendszerváltozásig*, Belügyi szemle, 693.o

²⁴ A Magyar Népköztársaság Belügyminiszterének 0020. számú parancsa 10-21/20/1965 (1965.május.7.)

²⁵ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/4): *A körzeti megbízotti szolgálat története 2. A kezdetektől a rendszerváltozásig*, Belügyi szemle, 694.o

5 AZ ELSŐ SZABÁLYZAT

„Kőrösi György r. vezérőrnagy, miniszterhelyettes jóváhagyásával” 1964-ben megszületett a „12.200/1964.”²⁶ számú az első „körzeti megbízotti szabályzat”, amely már részletesen szabályozta a szolgálati formához kapcsolódó alapszabályokat.²⁷

A szabályzat alapvetően a körzeti megbízottat olyan lakossági kapcsolat kialakítására irányítja őket, amely által akár egy prevenció eredmény is kialakulhat abból, ha a lakosság ismeri a körzeti megbízottat és folyamatosan kommunikálnak vele. Illetve a már bekövetkezett bűncselekményeknél az ismertségből fakadóan a bűncselekmények felderítésének elősegítését jelentené a lakossággal való együttműködés. Ez a speciális szolgálati beosztás azonban magába foglal kritériumokat, amelyek objektív és szubjektív elemekre voltak bonthatók. Objektív feltételek által körzeti megbízottnak az a tiszthelyettesi vagy tiszti rendfokozattal rendelkező személy felelt meg, akinek meg van az alapfokú végzettsége, megfelelő szakismereti képzettséggel rendelkezik és szolgálati ideje már többéves. Szubjektív feltételként az önálló szolgálatellátásra való alkalmasság volt kritérium.

A lakossággal való kapcsolattartás és a bűnügyi prevenció jegyében megfogalmazódtak olyan feladatok, amely érinti a gyermek- és ifjúságvédelem körét. Ilyen típusú feladatok voltak az iskolai előadások gyerekeknek és szülőknek, hogy megismerjék az aktuális szabálysértéseket, bűnelkövetéseket, bűnelkövetőket és azok stílusait, illetve az azzal kapcsolatos információkat.²⁸

Napjainkban a körzeti megbízotti szabályzatról szóló 26/2015. (XII.9.) ORFK utasítás foglalja magába a körzeti megbízott kinevezésének feltételeit. A szabályzat feltételként fogalmazza meg a minimum 2 éves közterületen szerzett gyakorlatot. A kinevezést megelőzően 6 hónapon át meg kell bízni egy betöltetlen körzeti megbízotti beosztás ellátásával, amely idő alatt figyelik szakmai tevékenységét, hogy megfelelően el tudja-e látni mindazon feladatokat, amelyek a sikeres körzeti megbízotti tevékenységhez szükségesek. Ahogyan a első körzeti megbízotti szabályzatban is, a jelenleg hatályos szabályzatban is szerepelnek objektív és szubjektív feltételek, amely a körzeti megbízotti beosztáshoz szükségesek.

²⁶ 12.200/1964. Körzeti megbízotti szabályzat, Belügyminisztérium

²⁷ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/4): *A körzeti megbízotti szolgálat története 2. A kezdetektől a rendszerváltozásig*, Belügyi szemle, 696.o

²⁸ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/4): *A körzeti megbízotti szolgálat története 2. A kezdetektől a rendszerváltozásig*, Belügyi szemle, 698.o

*„A megbízás eredményes teljesítése és a jogszabályi feltételek fennállása esetén a jelöltet a körzeti megbízotti szolgálati beosztásba ki kell nevezni”.*²⁹

5.1 A új szabályzat eredményei

Az 1964-es körzeti megbízotti szabályzat érvényessége után megjelent és hatályba lépett az új 2/1978. belügyminiszteri szabályzat. A szabályzat már részletesebben magába foglalta a szolgálatellátáshoz fűződő alapelveket, amelyek közé tartozott a területiségnek, személyes felelősségnek és a komplexitásnak elve. A közvetlen előjárók hierarchiája is máshogyan alakult ezt követően, mivel a körzeti megbízott már nem csak az őrsparancsnokoknak vagy alosztályvezetőknek volt alárendelve.

A területi eloszlás elvárásai is átalakultak, mivel a körzeti megbízottra a *„fővárosba, a megyeszékhelyi és kiemelt városban 8-10 ezer, a kisebb városokban 4-7 ezer, a községekben 3-4 ezer, míg a községekben létrehozott körzeti megbízotti csoportok esetén fejenként 3-5 ezer lakos jusson.”*³⁰ A hatályban lévő új szabályzat arra is kitért, hogy innentől nem lehet a körzeti megbízottat alkalmazni olyan feladatokra, mint a *„hatáskörébe nem utalt bűnügyi vizsgálati tevékenység végzése”, „ügyeleti és egyéb belső szolgálat ellátása”* vagy *„a feladatkörébe nem tartozó ügyintézői teendők ellátása”*.

5.2 A változások

A 2/1978. belügyminiszteri szabályzat a rendszerváltozást követően is jelen volt, majd 5 évvel később hatályon kívül helyezte az újonnan érkező *„Magyar Köztársaság Rendőrségének Körzeti Megbízotti Szabályzata kiadásáról szóló 11/1995.(VIII.30.) ORFK utasítás”*.³¹ Az új KMB szabályzatának szellemisége azonos a rendőrségről szóló 1994.évi XXXIV. törvénnyel³², miszerint elengedhetetlen a társadalom tagjaival, rétegeivel, szerveivel való kapcsolattartás és annak ápolása, illetve a velük való együttműködés kialakítása.³³ Ennek központi fontosságát az takarta, hogy a rendszerváltás előtti időben a lakosság és a körzeti megbízott között nem volt összhang a kapcsolattartásban és együttműködésben.

²⁹ 26/2015. (XII.9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról 3. oldal. 10. pont.

³⁰ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/4): *A körzeti megbízotti szolgálat története 2. A kezdetektől a rendszerváltozásig*, Belügyi szemle, 700.o

³¹ 11/1995. (VIII.30.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Körzeti Megbízotti Szabályzata kiadásáról

³² 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

³³ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/5): *A körzeti megbízotti szolgálat története 3. A rendszerváltozástól*, Belügyi szemle, 911.o

A rendszerváltozás során a szocialista szellemiségű rendőrség nem tudott olyan gyorsan demokratikus működésű rendőrséggé alakulni. A körzeti megbízottak helyzete is egyre nehezebb lett azáltal, hogy folyamatos presszió alatt voltak a közösségi és közrendvédelmi feladataik elvégzéséért egyaránt.

A kapcsolatok kialakítását is igyekeztek javítani, ezért is foglalja magába a szabályzat, hogy a polgármester, jegyző és a körzeti megbízott között megfelelő együttműködés alakuljon ki. Ezen intézkedések által hangsúlyos szerepet töltött be a polgármester és a körzeti megbízott között kialakult kapcsolat a szerveződésekben.

A polgármesterek véleménye mérvadó lett olyan kérdéskörökben, minthogy hány körzeti megbízotti kell az adott településre, hogy hova kellenek csoportok, mely településeken lesz rájuk szükség vagy mely településeken kell megszüntetni azt.³⁴

³⁴ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/5): *A körzeti megbízotti szolgálat története 3. A rendszerváltozástól*, Belügyi szemle, 913.o

6 JELENLEGI KÖRZETI MEGBÍZOTTI SZOLGÁLAT MAGYARORSZÁGON

Az idő múlásával a rendőrség a 2010-es évet követően gondolta szükségesnek a körzeti megbízottak szabályozásának átgondolását és 2015-re elkészült és kiadásra került az új körzeti megbízotti szabályzat.³⁵ Az új szabályzatban megmaradt az eddigi kinevezési, felmentéssel kapcsolatos véleményezési jog, illetve, hogy a körzeti megbízotti szolgálati beosztásba megbízott személyt be kell mutatni az adott település helyi szerveinek, vezetőinek. Az önkormányzat és a körzeti megbízott között lévő kapcsolat és bizalom alapja az ügyek együttes megoldása, hogy folyamatos és stabil legyen az együttműködés. 2010 óta egyre jobban stabilizálódott a központosítás a rendszert illetően.

Létrehoztak olyan központi rendőri szerveket, melyek különös hatáskörrel bírtak, mint például a Terrorelhárítási Központ, amelyek által nőtt a feltöltöttség, viszont a közterületi szolgálatot ellátó rendőrök körében egyre nagyobb volt a hiány.

A körzeti megbízottak körét a központosítás oly módon érintette, hogy a 2015. évi szabályzat megszüntette a körzeti megbízott általi szolgálattervezést.³⁶ 1995-ben már megfogalmazódott, hogy bizonyos területeken kevés az egy fő körzeti megbízott és a megfelelő szolgálatellátás, illetve a rendőrség lakosság általi elérhetőségének fokozása céljából szükség lenne több rendőrőrsre. Ezt nevezték „*őrsprogramnak*”.

A rendőrőrsök száma a 2000-es évekig folyamatosan emelkedett, onnantól kezdve megrekedt, majd később elkezdett csökkenni, mivel az őrsök egy jelentős részét bezárták. Alapvető probléma, hogy a rendőrség a lakosságra nem partnerként, hanem forrásként tekint, akik csak információt szolgáltathatnak a rendőrségnek. Természetesen a körzeti megbízott a sikere szolgálatellátás érdekében bevonta a helyi lakosokat, amennyiben probléma merült fel, hogy közösen oldják meg.

6.1 A „Plakátzsaru”

Zuglóban szolgálatot ellátó Tomis Károly r. főtörzsszáslós körzeti megbízott figyelt fel arra, hogy a lakosság már nem veszi igénybe a fogadóórát. Ennek ügyében lépett és nem várta, amíg hozzá mennek el, hanem ő ment a lakossághoz. A kapitányság és az önkormányzat is támogatását fejezte ki, ezáltal plakátokat kezdtek el készíteni, amelyen Károly volt látható

³⁵ 26/2015. (XII.9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról

³⁶ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/5): *A körzeti megbízotti szolgálat története 3. A rendszerváltozástól, Belügyi szemle, 916.o*

egyenruhában az „*Ön körzeti megbízottja*” címmel. A plakáton szerepeltek azok a kérdéskörök, amellyel a lakosság hozzá fordulhat, illetve az elérhetősége. Az önkormányzat nagy pénzügyi támogatást nyújtott, és még telekommunikációs eszközt is biztosítottak számára, amin elérheti őt a lakosság vagy ő a lakosságot. A plakátok ragasztásában nagy segítséget nyújtottak a zuglói lakosok, akik által orvosi rendelőkbe, iskolákba, üzletekbe és egyéb forgalmas helyekre kerültek kihelyezésre a plakátok.

Nagy sikert arattak ezzel az ötlettel, mivel egyre többen kezdték el keresni telefonon, személyesen Károlyt. A médiának köszönhetően gyorsan híres „plakátzsaru” lett Károlyból, majd ennek következményeként megjelent egy másik plakát is amelyen már a „*Te iskolarendőröd*” szöveg jelent meg. Tomis észrevette a jó potenciát abban, hogy kihasználva a médiát igyekszik közvetlenebbé tenni a rendőrség és a lakosság kapcsolatát. Így jött létre a Facebook-on az „*Ön körzeti megbízottja*” oldal, amelyen bárkivel tudott kommunikálni, kapcsolatot tartani, amely csak szakmai jellegű volt.³⁷

Ennek a kommunikációs stílusnak köszönhetően olyan információk cserélődhettek a lakosság és a körzeti megbízott között, amely nagyban hozzájárult a rendőrség munkájához, illetve a lakosság támogatásához olyan témakörökben, mint az áldozatsegítés. Nagyon egyszerűen váltak elérhetővé az emberek. Annak a kapcsolatnak nem szabad egyoldalúnak lenni, amely a kialakul a körzeti megbízott és az állampolgár között, hiszen nem csak információt kell tudni kérni, hanem szolgáltatni is a keretek között.

Azonban a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015.évi XLII. törvény megadta azt a lehetőséget az országos rendőrfőkapitánynak, hogy megtiltsa a rendőröknek a médiában való szereplést.³⁸ Ezen jogával élt az országos rendőr-főkapitány és ebből kifolyólag megszüntetésre került a Facebook oldal. „*A hivatásos állomány tagja és a rendvédelmi igazgatási alkalmazott az internetes felületen magánszemélyként történő megnyilvánulásakor vagy magánvéleménye kinyilvánításakor*

a) a Rendőrség állományába tartozásának tényét;

b) beosztását;

³⁷ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/5): *A körzeti megbízotti szolgálat története 3. A rendszerváltozástól, Belügyi szemle, 918.o*

³⁸ 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról 21. § (3) bekezdés.

c) hivatásos állományú tag esetében a rendfokozatát, valamint d) a Rendőrség állományába tartozásra utaló felvételt

nem hozhatja nyilvánosságra.”³⁹

A magyar rendőrség állományának a médiában való szereplése és megjeleníthetősége más országokhoz képest elmaradottságot mutat.⁴⁰

A körzeti megbízotti szolgálat alapja a lakossággal való kapcsolattartás, azonban ellentétbe ütközhet rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati viszonyáról szóló 2015. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) szabályaival, mivel „Az országos parancsnok és az országos főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben megtilthatja, hogy a hivatásos állomány tagja az internetes felületen magánszemélyként való megnyilvánulásakor, magánvélemény nyilvánításakor a hivatásos állományba tartozására vonatkozó adatot hozzon nyilvánosságra.”⁴¹

Ezért meg kellett szüntetni a már említett Facebook oldalt. 2022-ben a legtöbb generáció tagja már rendelkezik okoseszközzel, ahonnan az információk nagy százalékát szerzik. A legtöbben már digitális életet élnek és napi több órát töltenek el az interneten, amelyet kihasználva lehetne kapcsolatba lépni a lakossággal, ami a körzeti megbízottak munkáját újból segíteni tudná.

6.2 Szomszédom a rendőr

2015-ben egy újabb programmal állt elő Tomis Károly a „Szomszédom a rendőr” nevet kapta. A kezdeményezés alapját az szolgálta, hogy Károly úgy gondolta, hogy az lenne a legjobb, ha az önkormányzat támogatásával a körzeti megbízottak beköltözhetnének a lakosság közvetlen közelébe egy olyan típusú lakásba, amely minden lakosnak egyértelmű jelzést ad arról, hogy az adott épületben lakik a körzeti megbízott, akikhez bármikor fordulhatnak.

A Zuglói Közbiztonsági Nonprofit Kft (ZKNP) támogatásával ez el is indult és a programnak köszönhetően a körzeti megbízottak a járművek mellett még telekommunikációs eszközöket is kaptak, amelyek azt a célt szolgálták, hogy a képes a körzeti megbízott minden kamerát figyelni, amely Zugló térségében van felszerelve. Ez az ötlet nagyban segítette a körzeti

³⁹ 41/2019. (XII.13.) ORFK utasítás 29. pont

⁴⁰ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/5): *A körzeti megbízotti szolgálat története 3. A rendszerváltozástól, Belügyi szemle, 919.o*

⁴¹ 2015. évi LXII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati viszonyáról, 21.§, 16.pont A véleménynyilvánítás szabadsága

megbízottakat abban, hogy a nap bármelyik pontjában ellenőrizni tudták az adott történéseket és képesek voltak reagálni rá.

6.3 Elérhetőség

A ZKNP közzétette a saját honlapján azt a lehetőséget, amin bárki megkeresheti a körzetében vagy az adott tartózkodási helyén szolgálatot ellátó körzeti megbízottat. A térképes felületen helyszín megjelölésével tájékozódhatunk a település körzeti megbízottjának nevééről, elérhetőségeiről és egy fényképről, amely által felismerhetjük. Ezen felül névjegykártyákat és szórólapokat is készítenek, amellyel igyekeznek minden korosztályhoz eljuttatni az elérhetőségeket. Az oldal egyik negatívuma azonban az, hogy nem hiteles, mivel nem frissített adatokat látunk és találkozhatunk olyan körzeti megbízottakkal, akik már nem látnak el szolgálatot vagy éppen más településre lettek már vezényelve.⁴²

6.4 A nyomozati munka

A körzeti megbízotti szolgálati forma kapcsán nem csak a kapcsolattartás merült fel problémaként, hanem a bűncselekmények megnövekedett száma is. A bűnözés már nem csak mennyiségileg emelkedett, hanem annak elkövetési magatartása és minősége is változott. A rendőrség és a világ fejlődésével együtt fejlődtek a bűnelkövetők is. Egyre több súlyos bűncselekményt követtek, megnövekedett a bűncselekmények száma. A rengeteg bűnelkövetéssel nem tudott bírni a rendőrség bünyügyi szolgálati ága és igyekeztek ezt oly módon egyensúlyban tartani, hogy nagyobb létszámmal vontak be körzeti megbízottakat is a nyomozati végrehajtásba.

A problémát fokozta az erős létszámhiány illetve, hogy a körzeti megbízottak eddigi nyomozati munkája nem volt részletes és kielégítő, hiszen az alapfeladatokon túl mély nyomozati munkát nem végeztek. A mélyebb nyomozati munkát a körzeti megbízottak inkább az 1960-as években végeztek, azonban ott sem volt mindenre kiterjedő. A körzeti megbízotti szabályzat szerint a körzeti megbízott végezhet nyomozati munkát.⁴³

A gyakorlatban alapvetően nem jellemző a nyomozati munka, mivel bünyügyi akta nem szerepelhet a nevéen és önálló nyomozati tevékenységet az országos rendőrfőkapitány bünyügyi helyettesének utasítása alapján nem végezhet. Ez abból is fakad, hogy alapvetően nem is a

⁴² Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/5): *A körzeti megbízotti szolgálat története 3. A rendszerváltozástól, Belügyi szemle, 920.o*

⁴³ 26/2015. (XII.9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról

nyomozás az alapfeladata egy körzeti megbízottnak, hanem a nyomozati munka sikeréhez való hozzájárulás különböző információkkal, amelyeket a lakossággal ápolt kapcsolataiból szerzett meg és használt fel.⁴⁴

Azonban a körzeti megbízott számára a nyomozati munka egy jó lehetőséget biztosítana arra, hogy a szolgálati területén megerősítse a lakossággal való kapcsolatát azáltal, hogy megismeri a lakosság problémáit, gondjait. Illetve az ott élőknek is megnyugvás az, ha azt érzik, hogy a körzeti megbízottjuk foglalkozik az ügyeikkel és ezzel a köznyugalom is jobban biztosítható lenne. Ez abban az esetben tudna a legjobban működni, ha a közterületi járőrszolgálatot ellátó állomány létszáma növekedne.

6.5 Tilalmazott feladatok

A 26/2015. (XII.9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról magába foglalja, hogy mely tevékenységeket nem végezheti el a körzeti megbízott szolgálatellátása során. A körzeti megbízott olyan feladatokkal nem bízható meg, amely az alap szolgálati feladataitól elvonja, így nem osztható be és nem vehető igénybe

- „fogdaőri szolgálatba; objektumőri szolgálatba;

- ügyeleti szolgálati formában történő szolgálatteljesítésre;

- balesethelyszínelői feladatokra;

- igazgatásrendészeti feladatokra;

- ideiglenes megelőző távoltartást elrendelő határozat, bűnügyi, szabálysértési őrizetbe vételi határozat elkészítésére, kihirdetésére, kézbesítésére;

- „a lakáshoz, egyéb helyiséghez, intézményhez vagy ahhoz tartozó bekerített helyhez kötött bűnügyi felügyelet (a továbbiakban: lakáshoz kötött bűnügyi felügyelet) alatt álló terhelt őrzésére”;

*futár-, egyéb szállítási, beszerzési feladatokra”.*⁴⁵

Valójában nem minden esetben tud megvalósulni az, hogy a felsorolt feladatok közül ne kerüljön végrehajtásra egy-kettő.

⁴⁴ Tihanyi Miklós – Papp Dávid (2022/5): *A körzeti megbízotti szolgálat története 3. A rendszerváltozástól, Belügyi szemle, 922.o*

⁴⁵ 26/2015. (XII.9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról

A körzeti megbízotti szabályzat módosításai előtt a fogdaőri szolgálati mellett szerepelt a kísézőőri szolgálat is. Ezt azonban a legutóbbi (2022. augusztus 11-én hatályba lépő) módosítással kivették a tilalmazott tevékenységekből, mivel korábban (normaellenesen) több esetben is végre kellett hajtani ilyen típusú tevékenységet a körzeti megbízottaknak, így az élet azt indokolta, hogy helyesebb kivenni a szabályzatból. Mindezek mellett az eddigi „szolgálatparancsnoki beosztásba, kivéve ideiglenes átrendelés alapján” is módosításra került és az új szabályzat szerint nem minősül tilalmazott tevékenységnek, hogy a körzeti megbízottat ideiglenes szolgálatparancsnoki feladat ellátásra vegyék igénybe.

Az igazgatásrendészeti feladatok tilalmával kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy kivételt képez ez alól az elzárással is büntethető szabálysértésekkel kapcsolatos előkészítő eljárások lefolytatása⁴⁶, amiket a körzeti megbízott a működési körzetén kívül is végrehajthat. A szolgálatellátás során számos olyan esemény és helyzet alakulhat ki, amikor nincs meg egy adott feladatra a megfelelő létszámú személy vagy a leterheltségből adódóan mást kell megbízni.

Problémát jelentett a körzeti megbízottak számára, hogy a közterületi járőrszolgálatot ellátó állomány létszámhiányából adódóan több alkalommal is elvonásra kerültek a saját működési területükről, amely nehezíti a körzeti megbízottak számára a feladataik maradéktalan ellátását.

Ebből kifolyólag a körzeti megbízotti szabályzat ezen részét módosították és az eddigi működési körzethez már csak a lakossággal történő kapcsolattartással összefüggő feladatok kapcsolódnak, az egyéb tevékenységek már a rendőrkapitányság teljes illetékességi területére a fővárosban pedig Budapest teljes területére értendők. Így a körzeti megbízottak rugalmasabban vethetők be egyéb feladatokra. Ez a változás –bár a gyakorlathoz igazodik– erősen csorbítja a körzeti megbízotti szolgálati forma identitását.

Láthatjuk tehát, hogy – épp a korábban felsorolt aggályok okán– a KMB szabályzat feladatokra és működési körzetre vonatkozó szabályai intenzív átdolgozása megtörtént a nyár folyamán, mely azért lényeges, hogy a szabályzat rendelkezései a megváltozott körülmények mellett is gördülékenyen, eredményesen alkalmazhatók legyenek.

⁴⁶ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartás rendszerről, XXIII. fejezetben foglalt tényállások

A körzeti megbízotti szabályzat alapján a körzeti megbízott láthat el járőrszolgálatot, csak a szolgálati forma rendeltetésszerű működésének nem tesz jót a működési körzetből történő elvonás, hiszen ezáltal a lakossággal, üzletvezetőkkel, üzemeltetőkkel, kiszolgáló személyekkel gyengül a kapcsolattartás és a kapcsolatok ápolása. Azonban a körzeti megbízotti szabályzat szerint a körzeti megbízott továbbra is csak bizonyos esetekben vonható el a működési körzetéből:

„21. A körzeti megbízott a körzeti megbízotti működési körzetéből eseti jelleggel kizárólag:

a) a személyi állomány értesítése (riadó elrendelése) esetén;

b) fokozott ellenőrzés elrendelése esetén;

c) különleges jogrend alkalmával;

d) különösen indokolt, késedelmet nem tűrő rendőri intézkedés (az élet, testi épség, vagyonbiztonság veszélyeztetése) esetén;

e) csapatszolgálati tevékenység végrehajtása esetén

vonható el."

„26. A körzeti megbízott ideiglenes csapatszolgálati századba beosztható, illetve bűnügyi vizsgálói tevékenységre történő szolgálatteljesítésre ideiglenesen átrendelhető."

*„27. A körzeti megbízott távolléte esetén a körzeti megbízotti működési körzetében lévő településen a rendőri jelenlétet a rendőrkapitányság körzeti megbízotti állományából elsősorban azonos körzeti megbízotti csoportból kijelölt körzeti megbízottal vagy járőrszolgálatallal kell biztosítani, amelynek összehangolása a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető feladata."*⁴⁷

A szabálysértési eljárás igazgatásrendészeti feladatnak minősül és a körzeti megbízott számára sem engedélyezett tevékenység. A körzeti megbízotti szabályzat 25. g) pontjában a normaalkotó tilalmazza a „szabálysértési őrizetbe vételi határozat elkészítését, kihirdetését és kézbesítését”.⁴⁸ A körzeti megbízott nem csak az őrizetbe vételi határozattal kapcsolatos igazgatásrendészeti feladatokat nem láthatja el, hanem semmi ilyen tevékenységet nem

⁴⁷ 26/2015. (XII.9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról

⁴⁸ 26/2015. (XII.9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról. 5. oldal

végezhet, kivéve az elzárással is büntethető szabálysértésekkel kapcsolatos előkészítő eljárást, ami az elkövető kilétének megállapítására szolgál.⁴⁹

Ezek nem tartozhatnak a körzeti megbízotti feladatok közé, azaz amennyiben ez a feladat végrehajtás megvalósul, akkor normasértő volt a meghatározott utasítás. Azonban a gyakorlatban az a kérdés is felmerül, hogy a körzeti megbízott által végzett előkészítő eljárás mennyire érinti a tilalmazott tevékenység körét az igazgatásrendészeti feladatokkal kapcsolatban.⁵⁰

⁴⁹ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartás rendszerről, XXIII. fejezetben foglalt tényállások

⁵⁰ TMRSZ – Tettekész Magyar Rendőrség Szakszervezete. <https://tmrsz.hu/2018/11/12/eletvitelszeruen-a-kozteruleten/>

7 A KÖRZETI MEGBÍZOTTI SZOLGÁLAT A FŐVÁROSBAN

Budapest lakossága jelenleg 1 723 836 fő és a fővárosnak XXIII kerülete van.⁵¹ A Budapesten szolgálatot ellátó rendőröknek csak kevés százaléka körzeti megbízott. Egy-egy kapitányság 100-150 fős és ebből 10-20 körzeti megbízott van. A területi szervként működő közrendvédelmi főosztályon alapvetően nem lát el szolgálatot körzeti megbízott, így saját becslés alapján a teljes állománynak megközelítőleg 5-8 %-a lehet körzeti megbízott.

A folyamatos leszerelések és létszámhiányból adódóan észrevehető, hogy Budapesten és a vidéki településeken a körzeti megbízotti szolgálati forma teljesen elkülönül, eltérő sajátosságokat mutat. A körzeti megbízottak a fővárosban már nagyon régóta nem tudnak olyan minőségi körzeti megbízotti feladatot ellátni, mint vidéken szolgáló kollégáik. A szolgálati forma kezdetén már külön kezelték a vidéki és a nagyvárosi körzeti megbízottak, nem is véletlenül.

Nem jut elegendő idő arra, hogy akár egy fogadóórát tudjanak tartani, ahol lenne lehetőség találkozni a lakossággal. Azonban a fogadóóra iránt a lakosság sem annyira érdeklődő már, így ezt a lehetőséget is egy modernebb módra kellene változtatni, hogy a lakhely elhagyása nélkül történhessen meg a fogadóóra a megtartása, akár egy mobilapplikáció segítségével.

A legtöbb körzeti megbízott járőrtevékenységet és olyan feladatot lát el, amely nem az ő tevékenységi körébe tartozik. Nincs lehetőség a lakossággal való kapcsolattartásra, mivel vannak olyan kapitányságok, ahol a körzeti megbízottakkal együtt napszakonként 2-3 fő közterületi szolgálatot ellátó rendőr jut a kerületre, akik a Tevékenység-irányítási Központ által meghatározott feladatokat látják el és nem a körzeti megbízotti feladataikat. Ebből adódóan gyengül a színvonal a rendőrök és az állampolgárok között, amelyet eddig igyekeztek fenntartani.

Tapasztalataimon alapuló véleményem szerint a körzeti megbízotti szolgálat jelenleg a fővárosban nem tud megfelelően működni és szolgálatot ellátni, hiszen egyre több a leszerelő. Az Országos Rendőr-főkapitányság nyilatkozta a Magyar hang hírközlési oldalnak, hogy *„Június 1. és 8. között összesen 299 hivatásos állományú nyújtotta be lemondási kérelmét.”*⁵² Értesüléseim szerint a leszerelési szándékot benyújtó budapesti rendőrök, nagyrészt a

⁵¹ https://www.ksh.hu/stadat_files/fol/hu/fol0014.html

⁵² <https://hang.hu/belfold/haromszaz-rendor-mondott-fel-junius-elso-napjaiban-142116>

közrendvédelmi szolgálati ág képviselői, akik között nem csak járőrök, hanem körzeti megbízottak is szerepelnek.

8 KÉRDŐÍV

Abból a hipotézisből kiindulva, hogy Budapesten nem tud megfelelően működni a körzeti megbízotti szolgálat, egy kérdőívet hoztam létre, amellyel felmértem, hogy különböző településeken hogyan működik a körzeti megbízott szolgálati forma. A kérdőív kiküldésétől, annak lezárásáig 1,5 hónap telt el és 115 ember töltötte ki. A kérdőívem alapelve arra épült, hogy kiderítsem a különböző lakhelyeken élő, különböző korosztályú és nemű emberek tapasztalatait a saját körzeti megbízottjaikkal.

A kérdőívem teljesen anonim rendszerre épült. Az első kérdés a kitöltő nemére vonatkozott, hogy meg tudjam állapítani, hogy ki milyen arányban ismeri vagy nem a körzeti megbízottját. A nemek eloszlása a következőképpen alakult. A 115 fő kitöltőből 77 fő nő (67%) és 38 fő férfi (33%) töltötte ki a kérdőívet. A második kérdés a korosztályra vonatkozott, hogy külön-külön jól látható legyen a kitöltők életkora és az abból fakadó tapasztalatai. A legidősebb kitöltő egy 74 éves férfi volt. A korosztályi eloszlásban a legtöbb kitöltés (6 fő) 62 éves személyektől érkezett, akik a kérdőívük szerint 20 éve községben élnek.

A korosztályi besorolást követően a kitöltő személy lakhelyének besorolása következett, amely központi eleme a kérdőívnek. A kitöltő lakhelyének besorolására 4 lehetőség állt rendelkezésre: Főváros / Megyei jogú város / Város / Község. A kérdőívet kitöltő személyek közül 72 fő (62,6%) községben él, 22 fő (19,1%) városban, 13 fő (11,3%) megyei jogú városban és 8 fő (7%) lakik a fővárosban. A kérdőívem következő pontja annak meghatározása volt, hogy a kitöltő személy mióta él az adott településen.

Különböző válaszok születtek az ott töltött éveket tekintve, azonban legtöbb válaszként a 20 év került megjelölésre (12 fő). Nagy százalékban volt jelen még a megjelöltek között a 15,17,18 és 30 év, illetve volt két személy, akik 57 és 68 éve élnek a lakóhelyükön. Számomra ez egy pozitívum, hiszen így lehet a legmegfelelőbbben megvizsgálni azt, hogy az eltelt évek alatt mennyire alakult ki kapcsolat a lakosság és a körzeti megbízottak között. A legtöbb válasz 12 főtől érkezett, akik 20 éve (10,4%) élnek a lakóhelyükön. Majd 6 fő jelölte, hogy 17 éve (5,2%) lakik a megadott lakóhelyen.

A 115 kitöltő közül arra a kérdésre, hogy ott tartózkodása óta találkozott e a körzeti megbízottjával, 66 fő válaszolt (57,4%) igennel és 49 fő (42,6%) írt nemet. Jól látható, hogy a

kitöltő személyek között legnagyobb arányban a község és a város, mint lakóhely típus volt jelen. Az eredmény annak ellenére született, hogy a községben, városban nagyobb eséllyel ismeri a lakosság a körzeti megbízottat, hiszen az emberek saját lakókörnyezetükben is kiterjedtebb személyismerettel rendelkeznek, mint egy nagyvárosban.

Azonban a kitöltők majdnem fele nem találkozott körzeti megbízottjával. Nem lehet elmentni a tény mellett, hogy 115 kitöltő közül összesen csak 66 fő találkozott körzeti megbízottjával. Ebben az esetben problémát szülhet, hogy így a lakosság bizalma sem tud megfelelően megerősödni a rendőrséggel és a bizalmatlanság növelheti a látencia esélyét egyes bűncselekmények bejelentésével kapcsolatban.

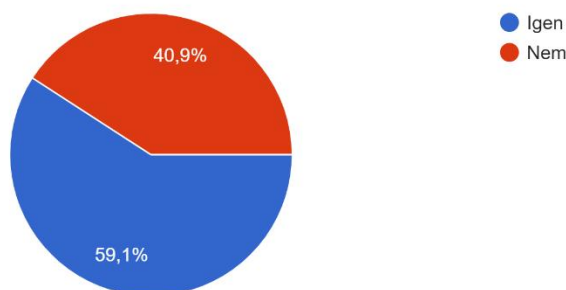
Felmérésre került a kérdőívben, hogy azoknak a személyek, akik találkoztak körzeti megbízottjaikkal pozitív vagy negatív tapasztalatokat gyűjtöttek. Kiderült, hogy 69 főből 66 személynek (95,7%) pozitív tapasztalata volt a körzeti megbízottjával kapcsolatban és összesen 3 személynek (4,3%) volt negatív élménye. Ez egy megfelelő arálynak nevezhető, hiszen arra lehet következtetni, hogy az egyes körzeti megbízottak lakossági szempontból megfelelően látják el feladataikat, mivel túlnyomó többségben pozitív tapasztalat került megjelölésre.

A körzeti megbízotti ismeretekhez kapcsolódóan 115 kitöltő személy közül összesen csak 68 fő (59,1%) tudja, hogy ki a körzeti megbízott a lakóhelyén és 47 fő (40,9%) nincs tisztában azzal, hogy ki lát el szolgálatot körzeti megbízottként. Ez viszont sajnálatos eredmény és éppen arra enged következtetni, hogy vannak körzeti megbízottak, akik valamilyen okból (akár túlterheltség, akár saját mulasztás) nem látja el maradéktalanul a feladatát.

9 EREDMÉNYEK

Tudja ki a körzeti megbízott a lakóhelyén ?

115 válasz

1. ábra Válaszadók eloszlása a körzeti megbízottjaik ismeretének szempontjából

Forrás: Saját kérdőíves gyűjtés (2022) Készítette: A szerző

A különböző lakhelyen élő személyek kitöltési arányából észrevehető, hogy alapvetően az emberek nagy részének igen is szüksége van arra, hogy a kisebb vagy nagyobb lakosságú településen ahol élnek, jelen legyen egy olyan körzeti megbízott, akivel közvetlen és bizalmas kapcsolatot ápolhatnak. A 115 kitöltő közül 109 fő (94,8%) válaszolt igennel, azzal kapcsolatban, hogy szükségesnek érzi-e, hogy olyan körzeti megbízottjaik legyenek, akivel közvetlen és bizalmas kapcsolatot ápolhat.

A közvetlen és bizalmas kapcsolatra szüksége van az embereknek, hiszen ez pozitív hatással van a lakosságra és a körzeti megbízott munkájára is. A lakosoknak és a körzeti megbízottaknak is könnyebb, ha már jól ismerik az embereket és bizalommal tudnak egymáshoz fordulni, ha bármilyen eseményről van szó.

A körzeti megbízott számára a legfontosabb, hogy olyan kapcsolatot tudjon kialakítani a lakosság különböző tagjaival, ami az ő szolgálati feladatainak ellátását is megkönnyíti. A megfelelő kapcsolat kialakításához elengedhetetlen, hogy a lakosság megismerje a körzeti megbízottjának elérhetőségeit. Az eredmények azt mutatják, hogy a kitöltők több mint fele nem tudja körzeti megbízottjának elérhetőségeit semmilyen formában. A 115 főből 61 fő (53%) nem tudja a körzeti megbízottjának elérhetőségét és csak 54 fő (47%) tudta megismerni az elérhetőségét a körzeti megbízottjának. A probléma forrása abból is ered, hogy a körzeti megbízottak nem „reklámozhatják”, fedhetik fel magukat az interneten. Azonban a mai világban már egyre többen használnak okoseszközöket, amivel egyszerűbbé lehetne tenni a

körzeti megbízottak munkáját, olyan módon, hogy elérhetőek legyenek a közösségi felületeken, ahol könnyebbé lehetne tenni a lakossággal való kommunikációt.

Ebből kifolyólag a válaszadók 82,6%-a (95 fő) fordulna szívesebben körzeti megbízottjához, ha elérhető lenne a közösségi felületeken, mint például a Facebook, Instagram, Twitter, ahol a különböző korosztályú személyeket könnyebben el tudná érni. Az internetes elérhetőség 2022-ben egyre népszerűbb. Már egyre több ismert személy, politikus, vezető és nagy szervezet az interneten reklámozza magát és céljait, amivel közelebb hozzák az embereket magukhoz.

Különböző országok rendőrei (Anglia, Amerika, Németország, Svédország) is egyre többször jelennek meg az internetes platformokon, mint például a Tiktok, Facebook, Youtube, Instagram, ahova tanító, ismeretterjesztő vagy toborzó videókat és bejegyzéseket töltenek fel. Az egyre gyorsabban megújuló és modern világgal fel kell venni a lépést és érdemes alkalmazkodni, hiszen már nagymamáink is ismerkednek az okoseszközökkel.

A kapcsolatépítés elektronikus formája mellett elengedhetetlen a személyes találkozások megvalósítása, amelyet egy körzeti megbízott bevonásával megfelelően végre lehet hajtani. A kérdőív eredményeiből az derült ki, hogy a válaszadók 84,3%-a szívesen venne részt olyan programokon, amelyet a körzeti megbízottjuk szervez és tart.

Ezek a programok magába foglalják az olyan eseményeket, mint például a gyermek és ifjúságvédelmi előadások, közösségi programok vagy a bűnmegelőzési, drogrevenüciók előadások.

A körzeti megbízottnak tisztában kell lennie a szolgálati helyén azzal, hogy milyen szezonális bűncselekmények vannak jelen vagy mik azok a bűncselekmény, szabálysértés típusok, amiről figyelmeztetnie kell a lakosságot. Mivel a körzeti megbízottak szoros kapcsolatot ápolnak a működési körzetükön illetékes önkormányzatok polgármestereivel, jegyzőivel és képviselőtestületeivel, ennek megszervezéséhez és végrehajtásához a megfelelő támogatásra szükség van, hogy ezzel is növelni tudjuk a lakosság rendőrségbe vetett bizalmát és a lakossággal való együttműködést.

Mindemellett fontos, hogy ne csak a baj megelőzése céljából kerüljön sor a körzeti megbízott és az állampolgárok közötti találkozásra, hanem olyan programokon is történjen meg a személyes kapcsolatfelvétel, ismerkedés, mint például egy falunap, majális, városi napok, ahol közvetlen kapcsolatot tudnak az emberek egymás között és körzeti megbízottjukkal kialakítani.

Természetesen az emberek biztonság érzetét is növelni kell azáltal, hogy látják a körzeti megbízottjukat a településükön. Fontos, hogy kialakuljon az emberekben a kezdeményezőképeség, hogy merjék megszólítani a körzeti megbízottjukat és ne csak egy rendőrt lássanak, akik azért van ott, mert ott kell lennie.

A körzeti megbízotti szempontból is fontos, hogy ez a kezdeményezőképeség jelen legyen, hiszen a civil emberek is először mindig tartanak egy kis távolságot a rendőrrel, de ezt gyorsan át lehet lépni, ha látják a kezdeményezést a rendőrség oldaláról. A rendőrség alapvetően megtette az első lépéseket a modernizáció irányában, hiszen létrehozta a hivatalos oldalát a Facebook-on, Instagram-on, és a Tiktokon is. Azonban a szolgálatot ellátó rendőröknek a jelenlegi normatív környezet szerint nem engedélyezett, hogy magukról egyenruhás képet töltsenek fel az internetre és abban szerepeljenek.

A körzeti megbízottak sikeresebben tudnának kapcsolatot kialakítani a lakosság tagjaival, ha újra engedélyezve lenne az a lehetőség, hogy elektronikus formában az internet segítségével történhetne meg a kommunikáció egymás között, akár egy applikáció segítségével, amire eddig nem volt példa. Erre is tért ki a kérdőív utolsó kérdése, amelyre 83,5%-os egyetértő válasz született, azzal kapcsolatban, hogy a lakosok szívesen használnának-e olyan mobil applikációt, amelyen közvetlenül tarthatnának kapcsolatot a körzeti lakóhelyükön működési körzettel rendelkező körzeti megbízottal üzenetben, telefonhívásban vagy éppen egy cselekmény bejelentésében.

A kitöltők közül 96 fő gondolta úgy, hogy érdemes lenne egy hivatalos mobil applikációt létrehozni, amin rögzített beszélgetések történnének. Az applikáció lényege az lenne, hogy készülne minden körzeti megbízottról egy frissített, fényképpel ellátott adatlap a kompetenciáikkal és elérhetőségeikkel, hogy a felhasználó bármerre jár az országban, az applikáció tudja, hogy ki az adott körzeti megbízott azon településen, ahol jár.

Ezzel azoknak az embereknek a dolgát is egyszerűsíteni lehetne, akik nem mozognak az országon belül, csak éppen új helyre költöztek, például egy kis faluban és szeretnék tudni, hogy kihez lehet elsőként fordulni. Illetve az idősebb korosztálynak is kedvező lenne az applikáció, akik már korukból fakadóan nehezebben mozognak, hiszen amennyiben segítségre lenne szükségük azt be tudják jelenteni vagy felhívni körzeti megbízottjukat.

Mivel a körzeti megbízott nincs mindig szolgálatban, ez látható is lenne az applikáción, hogy elérhető vagy éppen nem. Azonban a körzeti megbízotti szolgálat alapelvei közé tartozik a

„rendelkezésre állás elve”, amely azt jelenti, hogy szolgálaton kívül is segítséget kell nyújtania, amennyiben az szükségesség válik.

A modernizáció felé egy nagy lépés lenne, ha létre tudna jönni ez az applikáció, hiszen ezzel egy kiküszöbölhető lenne az a probléma, miszerint sok ember nem ismeri évek óta körzeti megbízottját, vagy abból kifolyólag, hogy új körzeti megbízott lett és nem tud róla, vagy nem volt lehetőség vele találkozni.

10 POZSONY, SZLOVÁKIA

Ahogy a dolgozat címeben is szerepel, nemzetközi kitekintéssel szeretném színesíteni a mondanivalómat és be szeretném mutatni azt, hogy a magyar körzeti megbízotti szolgálati formának megfelelő szolgálat más országban hogyan is működik. A nemzetközi kitekintés alapját most Szlovákia fogja adni, hiszen egy olyan országról van szó, ami szoros kapcsolatban áll Magyarországgal és szomszédosak is.

10.1 Bevezetés

Amikor a Szlovák rendőrségen belül létrehozták ezt a szolgálatot, egy olyan közös célt határoztak meg, amelynek a lényege abban rejlett, hogy a nyilvánosság előtt a társadalom tagjaival szoros kapcsolatot ápolva teljesítsenek szolgálatot és igyekezzenek jó kapcsolatokat kiépíteni a közbiztonság fenntartása érdekében.⁵³

10.2 Az őrszolgálat

Szlovákiában az őrszolgálati feladatot súlyos biztonsági kockázattal rendelkező, nagy települések nagy forgalmú helyszínein láttak el. Az őrszolgálat egy megerősítő erőnek minősült, hiszen olyan helyre vezényelték ezen személyeket, ahol folytonos volt a közrend és közbiztonság megzavarása.

Az őrszolgálat pozitív hatása volt, hogy az őrszolgálatot teljesítő rendőrök jelenlétükkel prevenciós hatást váltottak ki a bűncselekmények, szabálysértések elkövetésével kapcsolatban. A városokat a rendőrség közbiztonsági szerve két típusú kategóriába osztotta be. Az első típusba tartoztak azok a városok, ahol nagyobb közbiztonsági probléma volt jelen, a lakosság száma is jelentősebb volt, ahol több üzem, gyár és közintézmény működött.

A második kategóriába tartozók esetében olyan helyre állítottak csak őrszolgálatot, ahol egyes speciális biztonsági problémák adódtak, mint például a vasútállomásokon. Az őrszolgálati feladatokat a járőrök, a váltóparancsnokok és a körzeti megbízottak láttak el.

Az őrszolgálat egy olyan típusú feladatot, egységet jelent, akik a kiemelt, problémaorientált helyszínek biztosításáért felelősek, akár egy kisebb városon, falun belül. Az őrszolgálat feladata, hogy a kiemelt helyszíneken lássanak el megerősített szolgálatot és az alapfeladataik mellett a lakossággal is tartsanak kapcsolatot és informálódjanak tőlük.

⁵³ Dr. Kovács Tibor: *A Szlovák rendőrség járőrszolgálati tevékenységének eredményességi összehasonlító vizsgálata 1989. előtt és után.* (szlovák nyelvű, magyar fordítású kiadvány)

A szlovákiai vonatkozásban járőr a magyarországi járőrrel egyenértékű, a váltóparancsnok pedig az a személy, aki az adott szolgálatban lévő váltásnak (szolgálatban lévő személyek) az irányítója, Magyarországon a szolgálatparancsnoknak felel meg.

10.3 Körzeti őrszolgálat

A feladatot ellátó személyt „Az őrszolgálat a közbiztonsági szerv körzeti osztályának parancsnoka által kiállított szakaszlevél, illetve szóbeli parancsa alapján küldték szolgálatba”.⁵⁴ A szakasz, mint megjelölés az adott területet jelentette, ami határvégekből és városrészekből állt, ahol a szolgálatot kellett ellátnia a rendőrnek. A terület meghatározásáért a parancsnok volt felelős és nem lehetett megváltoztatni azt. A szakasz, mint megnevezés olyan, mint Magyarországon az őr őrhelye (felállítási helye és mozgási körzete) vagy a járőr körzete, útiránya.

A parancsnok kötelezte az saját területén szolgálatot ellátó őrszolgálatot, hogy a meghatározott feladatok szerint tevékenykedjen. A feladatai közé tartozik a közbiztonság fenntartása, bűncselekmények és szabálysértések felderítése, illetve a lakossággal való kapcsolattartás.⁵⁵

Az őrszolgálatot ellátó személy a szakaszát nem hagyhatja el, csak engedéllyel, illetve olyan esetben, ami halaszthatatlan és szolgálati érdekből adódik (üldözés, segítségnyújtás egy másik őrszolgálatnak). Léteznek ellenőrző pontok is, amelyek azt a célt szolgálják, hogy a szakaszon belül a parancsnok által meghatározott helyen és időben, illetve meghatározott ideig ott kell tartózkodni a körzeti őrszolgálatot ellátó személynek. Ennek célja, hogy mindenki számára láthatóvá váljon a szolgálatot ellátó személy a forgalmas helyeken. Az őrszolgálat részletes feladatai hasonlóak a magyarországi körzeti megbízotti feladatokhoz. Az őrknek az alábbi feladatokat kell végrehajtaniuk:

- „megelőzni és megakadályozni a közrend és a nyugalom megsértését, különösképpen az ittasságot, verekedéseket, lopásokat, a nyilvános helyek szennyezését;
- intézkedést foganatosítani a közrend megsértői ellen, figyelmeztetni, ill. pénzbírságot kiszabni, illetve azt a jogszabályoknak megfelelő módon előállítani;

⁵⁴ Dr. Kovács Tibor: *A Szlovák rendőrség járőrszolgálati tevékenységének eredményességi összehasonlító vizsgálata 1989. előtt és után.* (szlovák nyelvű, magyar fordítású kiadvány)

⁵⁵ Dr. Kovács Tibor: *A Szlovák rendőrség járőrszolgálati tevékenységének eredményességi összehasonlító vizsgálata 1989. előtt és után.* (szlovák nyelvű, magyar fordítású kiadvány) 4. oldal.

- *bűncselekmény feltárása esetén az elkövetőt visszatartani, személyi szabadságában korlátozni, a bűncselekmény helyét biztosítani és elengedhetetlen intézkedéseket végrehajtani (pl. tanúk felkutatása, elsősegélynyújtás);*
- *figyelemmel kísérni a büntetett előéletű személyek tevékenységét, életvitelét;*
- *tevékenységének alapfeltételeként kiépíteni jó helyi és személyes ismereteket kiépíteni;*
- *a szolgálat teljesítése közben, főleg az éjszakai órákban megszerzett fontos információkat elemzés céljából továbbítani;*
- *az őrszolgálat szakaszán belül felügyeletet gyakorolni a közúti közlekedési szabályok betartása felett, ill. irányítani a forgalmat irányít csúcsidőben vagy baleset esetén;*
- *figyelemmel kísérni a diplomáciai járművek és egyes vízumköteles idegenek mozgását, és haladéktalanul jelenteni a gyanús körülményeket;*
- *feldolgozni a kihágásokat ill. bűncselekményeket;*
- *felkutatni a körözés alatt álló személyeket és tárgyakat.*”⁵⁶

Az alapfeladatok mellett egyes erkölcsi iránymutatásul szolgáló kötelezettségeket is előírtak a szolgálatban lévő személyeknek, amik a következőket foglalta magába:

- *„udvariasan, tapintatosan és figyelmesen eljárni;*
- *megfontolt döntéseket hozni a polgárokkal való személyes kapcsolat során;*
- *kérésre a polgárok rendelkezésére bocsájtani a szükséges információkat, tiszteletben tartva a szakmai titoktartás elveit, és szükség esetén segítséget nyújtani a polgároknak; (hazánkban felvilágosítás adás és segítségnyújtás)*
- *előzetesen mérlegelni minden döntését, hogy azok megfeleljenek a jogszabályoknak;*
- *döntéseit ne vonja vissza vagy változtassa meg, különben elveszítheti tekintélyét;*
- *ápol, gondozott külsővel megjelennie;*
- *tevékenyen részt venni a szolgálatban, és tartózkodni a személyes érdekektől”*

Az őrszolgálatban résztvevő személyek szolgálati felszerelése 1989 előtt már fejlettebb volt, mint a Magyarországon szolgálatot ellátó körzeti megbízottaké, mivel az őrszolgálatban résztvevőnél egy szolgálat során ezeknek kellett szerepelni.

„szolgálati igazolvány;

- *szolgálati lőfegyver és előírt mennyiségű töltény;*

⁵⁶ Dr. Kovács Tibor: *A Szlovák rendőrség járőrszolgálati tevékenységének eredményességi összehasonlító vizsgálata 1989. előtt és után.* (szlovák nyelvű, magyar fordítású kiadvány) 4. oldal.

- *szolgálati táska, amely tartalmazta: körözési listát, büntető tömb, kötszercsomagot;*
- *gumibot;*
- *könnyfakasztó gáz és bilincs;*
- *zseblámpa;*
- *irattömb, előírt formanyomtatvány;*
- *alkoholszonda;*
- *megállító tárcsa;*
- *a parancsnok által meghatározott egyéb műszaki segédeszközök.*⁵⁷

A rendszerváltozást követően Szlovákiában a rendőrség az alapvető jogok és szabadság védelme, különösen az élet, egészség, személyes szabadság és személyek biztonsága, valamint a vagyon védelme és a bűncselekmények felderítése terén folytatott együttműködéssel látja el feladatait.

A terrorizmus és a szervezett bűnözés elhárítása mellett a Szlovák Köztársaság határszakaszainak ellenőrzése is kiemelt fontosságú, illetve a közrend és közbiztonság fenntartása, közúti forgalmi ellenőrzésének végrehajtása és ezek irányítása. A Szlovákiai rendőrség alapfeladatai, céljai nem változtak a rendszerváltozás óta. Fennmaradt a mai napig az a szabály, hogy a körzeti megbízott a szakaszt nem hagyhatja el, csak amennyiben azt parancsba adták. *„A szakaszból való kilépés csak akkor lehetséges, ha az a szolgálati művelet vagy intézkedés sikeres elvégzéséhez elengedhetetlen, amelyet egyébként nem lehetett volna másképpen biztosítani.*”⁵⁸

A szlovákiai körzeti megbízottak elsősorban egyenruhában látnak el szolgálatot, azonban engedélyezésre került számukra, hogy a szolgálatot civil ruházatban is tölthetik, ezáltal is sikeresebben tudnak elvegyülni a lakosság között és bizalmas kapcsolatot tudnak kialakítani. Egyes esetekben ugyanis távolságtartást, rémületet kelt az egyenruha látványa.⁵⁹ Véleményem szerint Magyarországon is pozitív hatású eredménye lenne, ha engedélyeztetnék egyes szolgálatok esetében a körzeti megbízottak számára, hogy civil ruházatban láthassanak el szolgálatot.

⁵⁷ Dr. Kovács Tibor: *A Szlovák rendőrség járőrszolgálati tevékenységének eredményességi összehasonlító vizsgálata 1989. előtt és után.* (szlovák nyelvű, magyar fordítású kiadvány) 8-9. oldal.

⁵⁸ Dr. Kovács Tibor: *A Szlovák rendőrség járőrszolgálati tevékenységének eredményességi összehasonlító vizsgálata 1989. előtt és után.* (szlovák nyelvű, magyar fordítású kiadvány)

⁵⁹ Dr. Kovács Tibor: *A Szlovák rendőrség járőrszolgálati tevékenységének eredményességi összehasonlító vizsgálata 1989. előtt és után.* (szlovák nyelvű, magyar fordítású kiadvány) 11. oldal.

10.4 A Szlovák körzeti megbízotti szolgálat sajátosságai

A körzeti megbízott szolgálatot mindenképp a rendőrkapitányság működés területén, vagy a működési terület egy részén a közösségekben végzett munkát felelős vezető tisztek látják el. Magyarországon jelenleg körzeti megbízotti szolgálatot a tiszthelyettesi, őrmesteri rendfokozattól a főtörzssászlósi rendfokozatig lehet ellátni (a körzeti megbízotti beosztáshoz fő szabály szerint a főtörzsőrmesteri rendfokozat tartozik).

Amennyiben a közbiztonsági helyzet úgy kívánja, Szlovákiában a járőrszolgálatot ellátó járőrt önkéntes biztonsági őrral erősítik meg. Magyarországi viszonylatban is jelen van ez a lehetőség, hogy a körzeti megbízott polgárőrrel, egyes rendészeti feladatot ellátó személlyel, vagy más rendvédelmi szerv tagjával láthat el közös szolgálatot, amennyiben a biztonsági helyzetből adódóan elrendelik.

Szlovákiában jelenleg a körzeti megbízotti szolgálat olyan módon valósul meg, hogy az önkormányzati rendészetnél feladatot ellátó személyek tartanak olyan módon kapcsolatot a lakossággal, amivel egyes intézkedés során akár a rendőrség munkáját is tudják támogatni olyan információkkal, amiket a kapcsolatépítés során szereztek. Ennek célja, hogy ezen feladatokkal tehermentesítsék a rendőröket és zavartalanul tudják járőr feladataikat végrehajtani.

Magyarországi viszonylatban egy jól, átemelhető és működhető tevékenység lenne, ha az önkormányzati rendészeti szervek kerületenként, településenként megbíznának személyeket, akik az alapfeladataik mellett a lakossággal is jó kapcsolatot alakítanának ki, amivel akár a rendőrség munkáját is segítenék. Mivel a módosított körzeti megbízotti szabályzatban a működési körzet a legtöbb feladat esetében Budapest tekintetében kiterjed az a egész városra, ebből kifolyólag továbbra sem tud megvalósulni a rendeltetésszerű körzeti megbízotti szolgálat.

Így az önkormányzati rendészetnek lehetne fontos szerepe abban, hogy akár több személy foglalkoztatásával egy új szolgálatellátási formát alapítson, ami a kapcsolatépítésre fektetné a hangsúlyt, amíg a rendőrök szolgálati feladataikat látják el és ezzel a rendőrség is tehermentesítve lenne a körzeti megbízottak részéről. Véleményem szerint és az általam készített kérdőívben kifolyólag gondolom úgy, hogy akár a mobilapplikációval vagy az önkormányzati rendészet bevonásával lehetne orvosolni azon problémákat, amelyek feltárással kerültek a kérdőívben és a dolgozat egyéb részeiben.

11 ÖSSZEGZÉS

Tudományos diákköri dolgozatom elkészítése során céлом volt bemutatni a körzeti megbízotti szolgálat történetét, felépítését, és mindazon részleteit, amivel találkozhatunk akár rendőrként, akár civilként.

A dolgozat elkészítése és a kutatás során számos olyan problémát véltem felfedezni a körzeti megbízotti szolgálattal kapcsolatban, amelyet különböző módszerekkel, illetve nemzetközi példával lehetne megoldani úgy, hogy beemeljük a magyar rendszerbe. Nemzetközi példaként Szlovákiát emeltem be a dolgozatomba, hiszen szomszédos ország és azonosnak tűnő, de mégis eltérő körzeti megbízotti szolgálati forma van jelen az országukban.

Az egyetemünk jó kapcsolatot ápol a szlovák rendőriskolákkal és a szlovák rendőrséggel. Ebből kifolyólag vettem igénybe oktatóink segítségét és általuk jutottam hozzá a szlovák rendőrségről készült tanulmányokhoz. Azt véltem felfedezni, hogy a szlovák körzeti megbízotti szolgálat valóban más módon épül fel. Vannak azonban olyan pontjai a szlovák rendszernek, amelyek átemelése bizonyos problémáinkra megoldást jelenthetnének.

11.1 Kapcsolattartás

Magyarországon a fő probléma elsősorban a kapcsolattartásból alakult ki. A körzeti megbízotti szolgálati forma jelenleg sem a fővárosban sem a vidéki városokban nem tud rendeltetésszerűen működni.

Így a kapcsolattartás sem tud megfelelően megvalósulni. E probléma szintjének felméréséhez készítettem egy kérdőívet, amelyet igyekeztem minél szélesebb körben terjeszteni.

A kérdőívből ki is derült, hogy az ország különböző pontjain párhuzamosan létező problémáról van szó. A kapcsolattartási problémákra javasoltam annak lehetőségét, hogy egy ingyenes letölthető mobilapplikációt lenne szükséges létrehozni, amellyel közelebb lehetne hozni a körzeti megbízottakat a lakossággal.

11.2 Mobilapplikáció

A mobilapplikáció célja, hogy a lakosság meg tudja tekinteni, hogy mely körzeti megbízott van éppen szolgálatban és egy kisebb leírással kap az állampolgár egy képet a szolgálatban vagy

éppen elérhető körzeti megbízottról, akit felhívhat vagy üzenhet neki. Felmerül annak kérdése is, hogy mi van azokkal a lakosokkal, akiknek nincsen okoseszközük.

Ezen lakosok számára lenne szükséges újból plakátokat elhelyezni a városban, hogy amikor jönnek-mennek, látható legyen mindenki számára a körzetre beosztott körzeti megbízott és elérhetősége.

11.3 Közösségi média

Mindezek mellett a rendőrség és az állampolgárok kapcsolatának és elérhetőségeinek közvetlenebbé tétele érdekében szükségesség válna, hogy a későbbiekben engedélyezzék a körzeti megbízottak számára, hogy a közösségi média platformjain megjelenhessenek, mint rendőr. Ennek célja, hogy a civil lakosság is lássa, hogy fejlődik a rendőrség és alkalmazkodik a mai kor technikai fejlődéséhez. A közösségi médiai platformon, mint rendőrként való részvétel csak hivatalosan és ellenőrizhető üzenetváltással valósulhatna meg, ahogyan ezt Tomis Károly körzeti megbízott létrehozta.

11.4 Civil ruházat

A szlovákiai körzeti megbízotti szolgálat sajátosságaiból véleményem szerint a civil ruházat szolgálat közbeni viselését lenne érdemes átemelni a magyar rendszerbe, hiszen egy sokkal barátságosabb megjelenést tudna biztosítani a szolgálatot ellátó rendőrnek, ha például egy falunapon, rendezvényen, piacon civil ruházatban jelenhetne meg a körzeti megbízott. A kényszerítőeszközök viselésének szüksége és a szolgálati feladatok ellátása ugyanúgy fennáll a szolgálatellátás során, csak a ruházat civil ruházatban történne meg.

11.5 Önkormányzati rendészet

A dolgozatom utolsó részében említést tettem a szlovákiai önkormányzati rendészet megoldásáról, hogy milyen megoldást találtak a fővárosban, Pozsonyban a rendőrség támogatására és a lakossággal való kapcsolattartás megerősítésére. Véleményem azon alapszik, hogy a szlovák kapcsolattartó személyek arról számoltak be, hogy ez egy jól működő rendszer és úgy gondolom, hogy ez a módszer megvalósítható lenne.

Lényegében az önkormányzat rendészei vannak megbízva azzal a feladattal, hogy tartsanak kapcsolatot a lakossággal. Magyarországon is jelen vannak az önkormányzat rendészei, ebből kifolyólag tartom egy újabb lehetőségnek azt, hogy legyenek megbízva az önkormányzati

rendészek, akik a lakossággal való kapcsolattartással foglalkoznak az alapfeladataik ellátása mellett.

Ezzel a lehetőséggel a rendőrség munkáját is megkönnyítenék, illetve az együttműködés is megerősödne a rendőrség és az önkormányzati rendészeti között azáltal, hogy információt szolgáltatnának a megbízott rendészek a közterületi járőrszolgálatot ellátó rendőrök számára. Ez a módszer Szlovákiában olyan módon működik, hogy az önkormányzati rendészek rendezvényeket szerveznek, illetve személyes kapcsolatokat alakítanak ki a lakosokkal és együttműködnek a rendőrséggel.

11.6 Rendezvények

A kérdőívemben nyilatkoztattam a kitöltő személyeket arról, hogy szükségesnek érzik-e, hogy a körzeti megbízottak a kapcsolatépítés és a minőségi kapcsolattartás érdekében rendezvényeket szervezzenek a lakóhelyükön akár a szülőknek, lakosoknak, gyermekeknek vagy egységesen mindenkinek.

A rendezvények központi témája a szezonális bűncselekmények, bűncselekmény típusok és az elkövetők és elkövetők fajtái, illetve a gyermek és ifjúságvédelem. Mindezek mellett prevenciós előadások szüksége is fennáll, hogy a lakosság tisztában legyen minden olyan eddigi is és újonnan megjelenő például kábítószerrel, bűncselekménnyel, ami veszélyeztetheti őket és gyermekeiket.

Természetesen nem csak szakmai jellegű rendezvényekre terjedt ki kérdőívem, hanem esetlegesen közösségi programokon való részvétel, amely teljesen kötetlen hangvételű. Ezen rendezvények fontosságával a kitöltők nagy százalékban értettek egyet (84,3%), hogy szükség van ilyen jellegű programokra, előadásokra, illetve sokkal hitelesebb és megbízhatóbb a forrás, ha például egy kábítószer prevenciós előadást egy hivatásos rendőr vagy megbízott rendészeti személy tartja meg és adja át a lakosság számára a speciális információkat, védekezési lehetőségeket, eszközök és nem az internet különböző platformjairól szereznek olykor hamis információkat, praktikákat.

Véleményem azon alapszik, hogy azon körzeti megbízotti beosztásokra valójában nincs szükség, ahol igazán nem is tudott és nem is tud megvalósulni a beosztással járó feladat.

Úgy gondolom, hogy az idő múlásával csak eltűnne a körzeti megbízotti szolgálati forma és a lakosságnak ebben a média által centralizált világban szüksége van az emberi kapcsolatokra, amiben nagy segítséget tudnak nyújtani a körzeti megbízottak.

A dolgozatomban említett és felsorolt álláspontjaim pontosan azért kerültek kidolgozásra, hogy a körzeti megbízotti szolgálatot meg tudjuk reformálni, illetve frissíteni az eddigi előírásokat, szabályokat és hogy új színre tudjuk emelni a körzeti megbízottak feladatát és lehetőségeit. Ezáltal egy olyan stabil és színvonalas kapcsolat alakulhasson ki a rendőr és az állampolgár között, ami hozzájárul a közrendhez, közbiztonsághoz, illetve a nyugodt és zavartalan élethez.

12 ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra Válaszadók eloszlása a körzeti megbízottjaik ismeretének szempontjából 27

13 FELHASZNÁLT IRODALOM

- Tihanyi Miklós – Papp Dávid: *A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek*, Belügyi Szemle (2022/3)
- Szilvási Ferenc (1984): *A körzeti megbízotti szolgálat harminc éve*. Budapest, BM Könyvkiadó
- Dr. Papp Attila: *Rendfenntartó és rendészeti szervek a népi demokrácia hajnalán, 1945-1950*
- Falusi György (1953). *A szolgálati órák kérdéséhez*, Rendőrségi szemle 1 (2. másolat)
- Falus György (1955). *A közrendvédelmi szolgálat 10 esztendeje*, Rendőrségi szemle
- Tihanyi Miklós – Papp Dávid: *A körzeti megbízotti szolgálat története 2. A kezdetektől a rendszerváltozásig*, Belügyi szemle (2022/4)
- Tihanyi Miklós – Papp Dávid: *A körzeti megbízotti szolgálat története 3. A rendszerváltozástól*, Belügyi szemle (2022/5)
- Dr. Kovács Tibor: *A Szlovák rendőrség járőrszolgálati tevékenységének eredményességi összehasonlító vizsgálata 1989. előtt és után.* (szlovák nyelvű, magyar fordítású kiadvány)

14 INTERNETES HIVATKOZÁS:

- TMRSZ – Tettekezés Magyar Rendőrség Szakszervezete. URL: <https://tmrsz.hu/2018/11/12/életvitelszeruen-a-kozteruleten/>
- https://www.ksh.hu/stadat_files/fol/hu/fol0014.html
- <https://hang.hu/belfold/haromszaz-rendor-mondott-fel-junius-elso-napjaiban-142116>

15 JOGSZABÁLYOK

- Házi Árpád, Belügyminiszter (1952): 0075/1952.IV.ÜCS.sz. rendelet
- 26/2015. (XII.9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról
- A Magyar Népköztársaság Belügyminiszterének 0020. számú parancsa 10-21/20/1965 (1965.május.7.)
- 12.200/1964. Körzeti megbízotti szabályzat, Belügyminisztérium

- 11/1995. (VIII.30.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Körzeti Megbízotti Szabályzata kiadásáról
- 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
- 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról
- 41/2019. (XII.13.) ORFK utasítás
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartás rendszerről